

Létminimum, 2008

Tartalom

Létminimum, 2008.....	2
A létminimumértékek meghatározása	2
Létminimumértékek a különböző háztartástípusokban.....	4
A létminimumértékek idősora	6
Jelmagyarázat	
Elérhetőségek	

Létminimum, 2008

A KSH 1991-ben kezdte meg a létminimumadatok éves gyakoriságú közreadását. A létminimum értéke 2008-ban **108,2%-a volt az egy évvel korábbi értéknek**, ami meghaladja az ugyanezen időszakra vonatkozó infláció mértékét. Ennek fő oka, hogy a létminimum környékén élők fogyasztásában döntő részt képviselő élelmiszer- és háztartási energiaárak növekedési üteme 2008-ban – csakúgy, mint az előző évben – meghaladta a fogyasztóiár-indexét. Mindemellett a létminimum környékén élők fogyasztásában folyamatosan növekszik a háztartási energiára fordított kiadások részaránya.

A létminimum *egy fogyasztási egységre* számított átlagos értéke **2008-ban havonta 71 736 forint** volt.

A létminimum értékét aktív és nyugdíjas háztartásokra, azon belül háztartástípusokra is számítjuk. 2008-ban a tipikusnak tekinthető, **két aktív korú személyből és két gyermekből álló háztartás létminimumértéke 2,90 x 71 736 forint = 208 034 forint volt havonta**, míg az egytagú nyugdíjas háztartásoké 64 562 forint.

A létminimumértékek meghatározása

Az átlagos létminimumértékek

A létminimum olyan értékösszeg, amely biztosítja a folyamatos életvitellel kapcsolatos szerény – konvencionálisan alapvetőnek minősülő – szükségletek kielégítését. A Központi Statisztikai Hivatalban **az élelmiszer-fogyasztás normatív értékéből kiindulva** határozzuk meg, mégpedig **az élelmiszereket a normatívához hasonló értékben fogyasztó háztartások** fogyasztási adatainak felhasználásával.

Az **élelmiszer-fogyasztás normatív értékének számításakor** azokat az élelmiszer-mennyiségeket vesszük figyelembe, amelyeket az Országos Élelmezés- és Táplálkozástudományi Intézet (OÉTI) dolgozott ki. Ezeket az élelmiszer-mennyiségeket tartalmazza a létminimum-számítás élelmiszerkosara, mintegy 100 konkrét termék formájában részletezve.

A létminimum élelmiszerkosarának tartalma közepes fizikai igénybevétel esetén fedezi a vonatkozó egészségügyi és táplálkozástudományi követelménynek megfelelő teljes tápanyag-, vitamin- és ásványianyag-szükségletet. Aktív korú személynél a normatív élelmiszer-mennyiség többek között napi 81 g fehérjét (ezen belül 32 g állati fehérjét), 83 g zsírt, 356 g szénhidrátot, 800 mg kalciumot, 3500 mg káliumot, 13 mg vasat, 60 mg C-vitamint tartalmaz.

Az élelmiszer-fogyasztás normatív értékét az élelmiszerkosárban foglalt mennyiségeknek a konkrét időszakra jellemző árakon összegezett értéke adja. A kosár mennyiségeit a 2008. év átlagáraival szorozva, a kosár pénzben kifejezett értéke **havi 19 356 forint, azaz ennyi volt 2008-ban egy aktív korú felnőtt élelmiszer-normatívája**.

A különböző korú személyek tápanyagszükséglete eltérő. Az OÉTI számításai szerint a 0–14 évesek étel-miszer-normatívája a felnőttekéhez képest 77,8%, a 60 éves és idősebbeké pedig 88,2%. Ily módon az aktív korú felnőttek 2008-ra vonatkozó 19 356 forintos havi étel-miszer-normatívája mellett a 0–14 éves korúaké 15 059 forint, az időskorúaké 17 072 forint. Ezen értékek alapján határoztuk meg – a háztartásban élő személyek normatíváit összegezelve – a különböző létszám- és korösszetételű háztartások étel-miszer-normatívájának értékeit. Így például a két aktív korú felnőttből és két (0–14 éves) gyermekből álló háztartás étel-miszer-normatívája: $2 \times 19\,356 + 2 \times 15\,059 = 68\,830$ forint/hó.

1. tábla

A létminimum-számítás aktív korú felnőttre vonatkozó normatív étel-miszerkosara

Az étel-miszerek főbb csoportjai	Mennyiség, kg/hó	Érték, forint/hó ^a
Hús, hal és készítményeik	3,4	3 539
Tojás (161 db/év), db	13,4	402
Tej (2,8 és 1,5%-os), liter	7,7	1 683
Sajt, egyéb tejtermékek	2,4	1 630
Zsiradékok	1,4	932
Cereáliák	9,0	3 038
Cukor, kakaó, méz	1,2	366
Burgonya	4,0	439
Friss és tartósított zöldség	11,6	3 690
Friss és tartósított gyümölcs	6,1	1 994
Szárazhüvelyes	0,4	161
Fűszerek stb.	x	894
Kávé, tea, üdítők	x	588
Mindösszesen	x	19 356

^a 2008. évi átlagos fogyasztói áron számolva.

Azon háztartásokat tekintjük a normatívának megfelelő étel-miszer-fogyasztóknak, amelyek étel-miszer-fogyasztásának globális forintösszege az adott háztartásra jellemző normatíva körüli $\pm 20\%$ -os sávba esik. Feltétel továbbá az is, hogy a háztartás jövedelme ne legyen a létminimum-számítás szempontjából irreálisan magas vagy alacsony, és ne legyenek beruházási jellegű kiadásai. Ezért figyelmen kívül hagytuk a népesség legalacsonyabb jövedelmű 5 százalékának és legmagasabb jövedelmű harmadának háztartásait, jövedelmüktől függetlenül azokat a háztartásokat, amelyek a felmérés tárgyidőszakában gépkocsit vettek vagy lakásberuházást végeztek. A kritériumoknak e kizárások után 2008-ban a háztartási költségvetési felvételben részt vevők közül 1814 háztartás felelt meg. Ők képezték a létminimum meghatározásának háztartásállományát.

A létminimumértéknek az étel-miszer-normatíván túl tartalmaznia kell az étel-miszereken kívüli szükségletekre fordítandó forintösszegeket is. E kiadások tételes számbavételének konszenzuson alapuló kivitelezése napjainkban – a

szükségletek széles köre miatt – gyakorlatilag megoldhatatlan. A létminimum értékét számszerűen ezért úgy definiáljuk, hogy az a normatívához hasonló forintértékben élelmiszereket fogyasztó háztartások **összes személyes fogyasztási kiadásainak havi átlagos értéke**.

A létminimumértékek meghatározásának 2008. évi, 1814 háztartást felölelő állománya 731 ezer háztartást, ezekben 1 millió 806 ezer személyt, havi átlagban 103 milliárd 799 millió forint fogyasztási kiadást reprezentál. A kiadásoknak a háztartások, illetve a személyek számával történő osztásával meghatározható a létminimum átlagos értéke. Eszerint 2008-ban az egy hónapra vonatkozó átlagos létminimumérték 142 ezer forint/háztartás volt. A háztartások, amelyek adatai ezeket az átlagos létminimum-értékeket adják, a társadalom e szinten élő háztartásainak összességét képviselik. Közülük 1095 aktív, 667 nyugdíjas és 52 egyéb inaktív háztartás, más metszetben tekintve 469 egyedülálló személy, 703 több személyből álló, gyermek nélküli háztartás, 347 egy-, 235 két- és 60 három- vagy annál többgyermekes háztartás. Közös bennük az élelmiszer-fogyasztási kiadásuknak a normatíva értékösszegéhez hasonló nagysága.

Létminimumértékek a különböző háztartástípusokban

A létminimumértékek gyakorlati felhasználásának előfeltétele, hogy különböző nagyságú, típusú háztartásokra differenciáltak legyenek. A háztartásonként átlagosan 142 ezer forint nem lehet egyaránt érvényes egy kis és egy nagy létszámú háztartásra, de ugyanúgy a fejenkénti 57,5 ezer forintos átlagérték sem. A differenciáláshoz a nemzetközi statisztikai gyakorlatot szem előtt tartva fogyasztásiegyeség-kulcsokon (ún. ekvivalenciaskálán) alapuló számítást alkalmazunk.

A számítás lényege, hogy a háztartás első felnőtt személyét egy fogyasztási egységnek tekintve a háztartás többi hasonló személyei egynél kisebb egységet képviselnek, hiszen a háztartásnak számos olyan kiadása van, ami nem függ a háztartástagok számától, vagy ha van is összefüggés, az nem lineáris. Fogyasztási szükségletének megfelelően az aktív korúnál valamivel kisebb egységet képvisel a kisgyermek és az idős személy. Mindezek alapján a háztartás nagysága – a fogyasztás szemszögéből – jellemezhető a fogyasztási egységek számával.

2. tábla

A KSH létminimum-számításának fogyasztásiegyeség-kulcsszámai (ekvivalenciaskála)

Aktív korúak háztartásai esetében		Nyugdíjaskorúak háztartásai esetében	
Első felnőtt családtag	1,00	Első felnőtt családtag	0,90
További felnőtt családtag	0,75	További személy	0,65
Első (0–14 éves) gyermek	0,65		
Második (0–14 éves) gyermek	0,50		
Harmadik és minden további (0–14 éves) gyermek	0,40		

E kulcsszámokat alkalmazva az egy aktív korú személyből álló háztartás 1,00, az egy aktív korú személyből és egy gyermekből álló 1,65, a két aktív korú személyből és két gyermekből álló négyszemélyes háztartás 2,90 fogyasztási egységnek felel meg ($1,00 + 0,65 = 1,65$; illetve $1,00 + 0,75 + 0,65 + 0,50 = 2,90$).

Az 1806 háztartásból álló sokaság – a létminimum-számítás háztartásállománya – 1 millió 447 ezer fogyasztási egységet képviselt, ennek az adatnak és a háztartások előbb idézett havi 103 milliárd 799 millió forintos kiadási összegének egybevetéséből következően hányadosként adódott az átlagos érték. **2008-ban a létminimum egy fogyasztási egységre számított átlagos értéke havonta 71 736 forint volt.**

A háztartástípusonkénti létminimumértékeket a fogyasztási egységek háztartástípusonkénti száma és az egy fogyasztási egységre számított átlagos érték szorzata adja. A tipikusnak tekinthető, két aktív korú személyből és két gyermekből álló háztartás létminimumértéke $2,90 \times 71\,736$ forint = 208 034 forintnak felelt meg. E háztartásban az egy főre jutó átlagos létminimumérték 52 009 forint volt. A különböző háztartástípusokra érvényes egy főre számított értékek 2008-ban az 57,5 ezer forintos átlag körül, a 44 ezer és 72 ezer forint közötti sávban szóródtak.

3. tábla

Létminimumértékek a különböző háztartástípusokban, 2008

Háztartástípus	Egy háztartásra		Egy főre		Létmini- mum/ élelmiszer arány	Fogyasz- tási egységek száma
	számított havi érték, forint					
	összesen	ebből: élelmiszer	összesen	ebből: élelmiszer		
Aktív korúak háztartásai						
1 felnőtt	71 736	19 356	71 736	19 356	3,71	1,00
1 felnőtt 1 gyermekkel	118 364	34 415	59 182	17 207	3,44	1,65
1 felnőtt 2 gyermekkel	154 232	49 474	51 411	16 491	3,12	2,15
2 felnőtt	125 538	38 712	62 769	19 356	3,24	1,75
2 felnőtt 1 gyermekkel	172 166	53 771	57 389	17 924	3,20	2,40
2 felnőtt 2 gyermekkel	208 034	68 830	52 008	17 207	3,02	2,90
2 felnőtt 3 gyermekkel	236 729	83 889	47 346	16 778	2,82	3,30
2 felnőtt 4 gyermekkel	265 423	98 948	44 237	16 491	2,68	3,70
3 felnőtt	179 340	58 068	59 780	19 356	3,09	2,50
3 felnőtt 1 gyermekkel	225 968	73 127	56 492	18 282	3,09	3,15
3 felnőtt 2 gyermekkel	261 836	88 186	52 367	17 637	2,97	3,65
3 felnőtt 3 gyermekkel	290 531	103 245	48 422	17 207	2,81	4,05
3 felnőtt 4 gyermekkel	319 225	118 304	45 604	16 901	2,70	4,45
Nyugdíjaskorúak háztartásai						
Egytagú	64 562	17 072	64 562	17 072	3,78	0,90
Kéttagú	111 191	34 144	55 595	17 072	3,26	1,55
Háromtagú	157 819	51 216	52 606	17 072	3,08	2,20

Az 1–2 személyes háztartások egy főre jutó értékei az átlagosnál nagyobbak, míg a többszemélyes háztartásoké az átlagosnál kisebbek. Ez abból következik, hogy az utóbbiak esetében a rugalmatlan kiadások több személyre oszlanak meg, továbbá, hogy a kisgyermekes fogyasztása – globális összegét tekintve – a felnőtténél kevesebb. Az egyes háztartásokban a létminimumérték és élelmiszer-normatíva hányados 2,68 – 3,78 között mozog. A legmagasabb értékek az egyszemélyes háztartásokra, a legalacsonyabbak az 5 fő felettiekre jellemzőek.

A létminimumértékek időszora

Mind az aktív korú, mind a nyugdíjaskorú háztartásokra számított létminimum-értékek idősorát 1990-től kezdődően, kiemelt évekre, egy háztartásra és egy főre vonatkozóan a 4. tábla mutatja be.

4. tábla

A létminimumértékek időszora

(forint/hó)

Háztartástípus	1990	1995	2000	2002	2004	2005	2006	2007	2008
Egy háztartásra számítva									
Aktív korúak háztartásai									
1 felnőtt	7 053	16 435	34 475	43 108	53 307	56 408	60 128	66 271	71 736
1 felnőtt 1 gyermekkel	10 977	27 118	56 884	71 128	87 957	93 073	99 211	109 347	118 364
1 felnőtt 2 gyermekkel	14 849	35 335	74 121	92 682	114 610	121 277	129 275	142 483	154 232
2 aktív korú felnőtt	12 509	28 761	60 331	75 439	93 287	98 714	105 224	115 974	125 538
2 felnőtt 1 gyermekkel	16 618	39 444	82 740	103 459	127 937	135 379	144 307	159 050	172 166
2 felnőtt 2 gyermekkel	20 296	47 662	99 978	125 013	154 590	163 583	174 371	192 186	208 034
2 felnőtt 3 gyermekkel	23 048	54 236	113 768	142 256	175 913	186 146	198 422	218 694	236 729
2 felnőtt 4 gyermekkel	25 535	60 810	127 558	159 500	197 236	208 710	222 474	245 203	265 423
3 aktív korú felnőtt	18 151	41 088	86 188	107 770	133 268	141 020	150 320	165 678	179 340
3 felnőtt 1 gyermekkel	22 065	51 770	108 596	135 790	167 917	177 685	189 403	208 754	225 968
3 felnőtt 2 gyermekkel	25 443	59 988	125 834	157 344	194 571	205 889	219 467	241 889	261 836
3 felnőtt 3 gyermekkel	27 929	66 562	139 624	174 587	215 893	228 452	243 518	268 398	290 531
3 felnőtt 4 gyermekkel	30 416	73 136	153 414	191 831	237 216	251 016	267 570	294 906	319 225
Nyugdíjaskorúak háztartásai									
Egytagú	4 998	14 792	31 028	38 797	47 976	50 767	54 115	59 644	64 562
Kéttagú	8 766	25 474	53 436	66 817	82 626	87 432	93 198	102 720	111 191
Háromtagú	12 790	36 157	75 845	94 838	117 275	124 098	132 282	145 796	157 819

4. tábla (folytatás)

A létminimumértékek idősora (folytatás)

Háztartástípus	(forint/hó)								
	1990	1995	2000	2002	2004	2005	2006	2007	2008
Egy főre számítva									
Aktív korúak háztartásai									
1 felnőtt	7 053	16 435	34 475	43 108	53 307	56 408	60 128	66 271	71 736
1 felnőtt 1 gyermekkel	5 489	13 559	28 442	35 564	43 978	46 537	49 605	54 674	59 182
1 felnőtt 2 gyermekkel	4 950	11 778	24 707	30 894	38 203	40 426	43 092	47 494	51 411
2 aktív korú felnőtt	6 255	14 381	30 166	37 720	46 644	49 357	52 612	57 987	62 769
2 felnőtt 1 gyermekkel	5 539	13 148	27 580	34 486	42 646	45 126	48 102	53 017	57 389
2 felnőtt 2 gyermekkel	5 074	11 915	24 994	31 253	38 648	40 896	43 593	48 047	52 008
2 felnőtt 3 gyermekkel	4 610	10 847	22 754	28 451	35 183	37 229	39 684	43 739	47 346
2 felnőtt 4 gyermekkel	4 256	10 135	21 260	26 583	32 873	34 785	37 079	40 867	44 237
3 aktív korú felnőtt	6 050	13 696	28 729	35 923	44 423	47 007	50 107	55 226	59 780
3 felnőtt 1 gyermekkel	5 516	12 943	27 149	33 948	41 979	44 421	47 351	52 189	56 492
3 felnőtt 2 gyermekkel	5 089	11 998	25 167	31 469	38 914	41 178	43 893	48 378	52 367
3 felnőtt 3 gyermekkel	4 655	11 094	23 271	29 098	35 982	38 075	40 586	44 733	48 422
3 felnőtt 4 gyermekkel	4 345	10 448	21 916	27 404	33 888	35 859	38 224	42 129	45 604
Nyugdíjaskorúak háztartásai									
Egytagú	4 998	14 792	31 028	38 797	47 976	50 767	54 115	59 644	64 562
Kéttagú	4 383	12 737	26 718	33 409	41 313	43 716	46 599	51 360	55 595
Háromtagú	4 264	12 052	25 282	31 613	39 092	41 366	44 094	48 599	52 606

Jelmagyarázat:

x = a mutató nem értelmezhető.

Elérhetőségek:

Felelős szerkesztő: Lakatos Judit főosztályvezető

További információ: Grábics Ágnes,
telefon: 345-6427, [e-mail cím](#)

[Információs szolgálat](#), telefon: 345-6789, fax: 345-6788